

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Økologi

Økologitur til Slätte-Ekodag

den 18.–19. juni 2013

Mødet er en aktivitet i HighCrop-projektet, som er en del af Organic RDD programmet, der koordineres af Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer, ICROFS. Det er finansieret fra NaturErhvervsstyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt Promilleafgiftsfonden for landbrug.

Den 18. juni 2013: Besøg hos Anders Lunneryd og forsøg med hestebønne

I Göteborg mødes vi af Niels Andresen, som arbejder for Jordbruksverket i Sverige. Niels arbejder til daglig med økologisk dyreproduktion og har kontor i Alnarp.

Derefter kører vi til Anders Lunneryd, som producerer gamle kornsorter til hos Västgoterne. Her er vi ca. kl. 13.00, hvor Katarina Holstmark fra Jordbruksverket i Skara støder til.

Anders Lunneryd, Lundens gård:

Efter besøget hos Anders Lunneryd tager vi videre mod Grästorps, hvor vi skal se et af SLU sortsforsøg i hestebønne.

Katarina Holstmark Rådgivningsenheten Norr Jordbruksverket Klostergatan 13, Skara Tel.: 010-224 52 11 (fagområder: Kartofler, olie- vækster og plantebeskyttelse)	Niels Andresen Rådgivningsenheten Söder Jordbruksverket Elevenborgsvägen 4, Alnarp Tel.: 040-41 52 16 Niels.Andresen@jordbruksverket.se (fagområder: mjölk, gris)	Anders Lunneryd Lundens Gård Gärdhems 461 95 Trollhättan Telefon Tel.: 0520-804 02 / 0708-98 95 21
---	---	--

Lidt om det svenske Jordbruksverket

Jordbruksverket har regional verksamhet och rådgivare för ekologisk produktion i Alnarp, Skara och Uppsala. De regionala kontoren samordnar och hjälper rådgivningen i varsin del av Sverige. Samtidigt är våra rådgivare på regionalkontoren experter på olika ämnen, och kan i den rollen ha kontakter med hela landet.

Jordbruksverket är regeringens expertmyndighet på det jordbrukspolitiska området. Vårt uppdrag är att inom jordbruk och landsbygdsutveckling arbeta för en hållbar utveckling, ett gott djurskydd, ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet och en livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna. Vi administrerar EU-stöd för jordbruket, landsbygden och fiskeområdet. Distriktsveterinärerna är också en del av Jordbruksverket.

WÄSTGÖTARNA

producerar och levererar ekologiska spannmålsprodukter. Företaget är en ekonomisk förening med medlemmar som främst har specialiserat sig på ekologisk odling av gamla sädeslag med modern teknik.

Forntida sädeslag för framtiden

På medlemmarnas gårdar odlas ett 20-tal sädeslag, vissa med rötterna i stenåldern. Wästgötarna kan erbjuda ett flertal produkter av spelt (dinkel), lantvete och råg. Sorter som är goda för både smaklökarna och hälsan.

Spannmålen förädlas i samarbete med Levene Kvarn.

Lundens Gård

Brukare: Anders Lunneryd
lunden@wastgotarna.se

Mognande spelt i Juli av sorten Oberkulmen Rotkorn och Anders anlagda våtmark i förgrunden.

Lundens Gård ligger i Gärdhems socken öster om Trollhättan. Gården finns omnämnd redan på medeltiden. Dessförinnan var här en kult- och offerplats för människorna i trakten. Anders farfar förvärvade gården 1942 och dagens brukare är tredje generationen som med sin familj lever här. På gården bor ytterliggare tre familjer - som hyresgäster. Allt som allt befolkar 17 personer Lundens Gård. Den ekologiska odlingen återupptogs 1999 och har fungerat förträffligt på de styva mullrika lerorna.

VÄXTFÖLJDEN	LUNDENS GÅRD I SIFFROR
Åkerböna	120 ha åker
Timotejfrö	100 ha skog
Raps	10 ha våtmark
Vete	15 bi-samhällen
Klöverfrö	
Spelt	
Havre	

Hestebønne, økologisk dyrkning

Kilde: Sortval i økologisk odling 2013, Staffan Larsson och Jannie Hagman, Swedish University of Agricultural Sciences (SLU), Department of Crop Production Ecology (VPE), Uppsala 2013

I åkerböna har under årens lopp har ca 25 olika sorter provats.

Tabell 3. Åkerböna, økologisk odling. Avkastning och sortegenskaper 2008-2012

Sort	V/B*	Avkastning		Mognad, dagar	Stjälklängd, cm	Stjälkstyrka, 0-100	Höjd vid skörd, cm	Spill, kg/ha	Ogräs vikt, g/m ²	Tusen kornvikt, g	Proteinhalt, % av ts	Chokladfläck 0-100
		kg, rel	Ant									
Fuego	B	3810	18	145	99	92	87	248	422	564,7	28,6	22
Sortmedel		94	18	146	100	90	89	192	439	530,3	29,6	21
Gloria	V	76	11	145	94	90	86	139	489	436,2	31,0	25
Tattoo	V	84	18	147	92	92	86	217	462	531,4	27,7	21
Alexia	B	101	17	144	100	87	87	131	393	488,2	30,5	22
Julia	B	105	14	149	109	92	97	140	456	542,8	31,2	14
Imposa	V	85	14	145	90	87	86	184	442	576,1	29,3	26
Nile	B	97	12	145	102	88	86	224	417	546,4	28,2	25
Isabell	B	106	8	149	110	94	94	257	435	556,5	30,1	15

*Blomfärg. V = vitblommig sort (Tanninfri), B = brokblommig sort (Tanninsort).

Blomfärg och tanniner

I provningen har det skett en ökat inslag av vitblommiga sorter, vilket är synonymt med tanninfria sorter. I vissa fall, som tex. Fuego, anges dock sorten som lämpad för humankonsumtion, trots att den är brokblommig. De tanninfria sorterna har i allmänhet lägre avkastning, men skillnaderna har minskat i modernt sortmaterial. Tanniner, i dagligt tal garvsyra, är alkaloider, fenoliska bitterämnen, som påverkar användbarheten som foder till enkelmagade djur genom att nedbrytningen av proteiner i tarmkanalen minskar. Tanninhalten har inte bestämts i försöken, uppgifterna kommer från sortägarna.

Vicin/convicin

är glukosider som sätter ner fruktsamheten hos svin och fjäderfä. Sorten Divine uppges ha låga halter.

Mognad

Mognadstiden för de sorter som för närvarande provas är ca 145 dagar, endast Julia och Isabell är klart senare. Sorten Kontu som provades senast 2002, mognade ca en vecka tidigare än Gloria.

Stjälkegenskaper

De längsta sorterna är särskilt Julia och Isabell. Kortast är Tatoon och Imposa. Stjälkstyrkan är i medeltal bra i försöken, ingen sort är utpräglat stjälksvag. Liggbildning har dock inträffat enstaka gånger vid kraftiga regn. Höjden vid skörd var i allmänhet bra och börnorna har varit lättskördade.

Spill

Spillet, som också är ett mått på tröskbarheten, uppgick till i genomsnitt 192 kg/ha, dvs. ca 5 procent av fröskörden. Spillet kan variera, och bli särskilt högt under torrår. Särskilt Alexia hade lågt spill.

Ogräs

Ogräsen vägdes då åkerbönan var ca 30 cm hög. Fuego hade 4220 kg/ha ogräs räknat som färskvikt, vilket motsvarar ca 850 kg torrsbstans, således ca 25 procent av fröskörden. Sambandet mellan stjälklängd och ogräsförekomst var inte entydigt och sortskillnaderna är små. De mest kortvuxna sorterna har dock blivit starkt ogräsbemängda i en del försök.

Frökvalitet

Samtliga sorter i tabellen har en tusenkornvikt över 400 gram. Särskilt de nyaste sorterna är mycket storfröiga. Årsmånen påverkar fröstorleken, år 2012, blev tusenkornvikterna mycket höga. Proteinhalten varierade mellan 28 och 32 procent.

Sortbeskrivningar

Sorterna som har ingått i provningarna kommer i de flesta fall från Tyskland samt Danmark, Holland, Österrike och England.

- FUEGO** från Tyskland är en brokblommig, medeltidigt mognade sort med mycket hög avkastning. Den är medellång med goda stälkegenskaper. Fröet är stort med ganska låg proteinhalt.
- GLORIA** är en vitblommig sort från Tyskland. Avkastningen är relativt låg. Sorten mognar ganska tidigt, och är medellång med god stälkstyrka och litet spill. Den har hög proteinhalt.
- TATTOO** tysk vitblommig sort som avkastat bättre än Gloria. Sorten är relativt kort med goda stälkegenskaper. Fröet är relativt litet och proteinhalten relativt låg.
- ALEXIA** är en brokblommig sort från Österrike. Avkastningen är hög till mycket hög. Sorten är medeltidigt mognande, medelkort och har medelgoda stälkegenskaper samt ett litet frö med hög proteinhalt.
- JULIA** mycket högvaxande brokblommig sort från Österrike. Julia mognar mycket sent, är mycket högvuxen med goda odlingsegenskaper. Fröet är medelstort med mycket hög proteinhalt.
- IMPOSA** holländsk vitblommig sort med samma avkastning som Tattoo. Sorten mognar medeltidigt, och är ganska kort. Fröet är mycket stort med medelhög proteinhalt.
- NILE** brokblommig sort från Nederländerna med hög avkastning. Nile mognar medeltidigt och är ganska lång med goda stälkegenskaper. Fröet är ganska stort med låg proteinhalt.
- ISABELL** brokblommig tysk sort med mycket hög avkastning. Sorten mognar sent, och är mycket lång men stälkstyv. Fröet är stort med genomsnittlig proteinhalt.

Den 19. juni 2013 – Slätte-Ekodag. Vi er på messen fra kl. 10.00–14.45

Program

Kl. 10 Mässan Öppnar

Besök alla våra instressanta och spännande utställare! De har fyllt montrarna med massa information som de vill dela med er besökare.

Kl. 10 Eko Expressen rullar under hela dagen. Traktor med släp som tar med besökarna på en rundtur på Slätte Gård så att ni lättare kommer ut och ser allt vi vill visa.

Kl. 10–18 Veterantraktor utställning. Vi har bjudit in Centraföreningen Viken som är en förening för de med veterantraktorer. Vi hoppas att många kan komma och visa sina gamla fina traktorer.

Kl. 10–18 Under hela dagen kommer det pågå vallbrotsdemonstration. kom och se de senaste traktorerna med effektiva redskap från ledande återförsäljare. Vi har ett 17 ha stort fält där demotraktorerna och demoredskapen kommer visas!

Medverkande företag:

Väderstad - Mariestad Maskin - Lantmännen Maskin - GJ Maskin - Gunnars Maskiner – Häggbergs.

Denna demonstration pågår hela tiden så det kommer inte vara några särskilda hålltider för maskiner och redskap.

Kl. 10–18 Vi har sått en stor demo av sådda höstgröddor, vårgroddor och proteingroddor. Minst ett 40 tal olika sorter är det sått. Mycket spännande att se!

Kl. 18 Mässan Stänger

Mat i Magasinet

Tiveds handel kommer finnas på plats hela dagen och sälja mat och fika, de har följande att erbjuda:

- Tivedstallrik- Strimlad karré med tärnad potatis, grönsaker och ostsås från Falbygdens ost. inkl. måltidsdryck. Denna tallrik går att göra vegetarisk och laktosfri om man vill
- Kaffe, bulle och kaka
- Läsk
- Godis
- Övrig dryck

Detta betalas till Tiveds Handel i mattältet. Tag med kontanter.

Föreläsningar

- KL 11.00 Sara Wallemyr, Eolus Vind- Vindkraft som investering – så funkar det.
Sara kommer och ger bra information om hur en vindkraftsinvestering fungerar
- KL 12.00 Anders Andersson, SMA Mineral- Kalkens betydelse för vallen.
Anders är en bra talare som kommer berätta hur viktigt det är att kalka och gödsel vallen rätt för bästa skörd
- KL 13.00 Cecilia Ryegård, Ekoweb- EKOMarknaden och EKOnomi.
Cecilia kommer redovisa hur år 2012 års ekomarknad såg ut och hur dagsläget ser ut.
- KL 14.00 Anna Nyberg, SLU- Kvävedynamiken efter vall.
- KL 14.30 Anders Heimer, Ekologiskt Forum- Samling ger eko- svensk ekostrategi för 2020
Presentation av en ny nationell ekostrategi, kom och ge synpunkter.

Pressemeddelelse

Slätte Ekodag i Töreboda – Största branschdagen för svenskt ekolantbruk

Den 19. juni arrangeras den tredje upplagan av Slätte Ekodag, en nationell lantbruksdag för att samla hela det svenska ekologiska jordbruket och alla som är intresserade av ekologisk produktion. Slätte Ekodag genomförs på Slätte Gård utanför Töreboda i Västergötland av det unga och storsatsande lantbrukarparet Therese och Emil Olsson.

Dagens arrangemang är utformade för att locka både ekologiska - och konventionellt lantbrukare, organisationer och branschföretag. Syftet är att skapa en unik mötesplats för hela jordbruksbranschen för samtal, maskindemonstrationer, fältstudier och affärer runt ekologisk produktion. På Slätte finns bland annat demonstrationsodlingar av ett 40-tal olika spannmålssorter och maskinvisning med vallbrottsdemonstration av landets ledande återförsäljare och möjlighet att studera andra maskiner som till exempel radhackor och olika ogräsbekämpare i aktion. Dessutom en mängd föredrag om allt från ekomarknad till odlingsteknik och en mässplats med ett 50-tal utställare.

- Intresset för ekologiskt lantbruk är jättestort och behovet av mötesplatser är minst lika stort. Vi genomför Slätte Ekodag för att hjälpa till att utveckla svenskt lantbruk. Vi har ypperliga möjligheter för en mycket lönsam och internationellt konkurrenskraftig ekologisk produktion, men det krävs att vi fortsätter att utvecklas. Vi vill att man skall komma till Slätte och prata nya lösningar och hitta nya samarbeten mellan oss inom ekonringen och över gränserna – både tekniskt- och affärsmässigt, säger Emil Olsson, initiativtagare till dagen.

Ifjol besökte över 1 200 lantbrukare Slätte gård. I år hoppas man på cirka 2000 besökare från Sverige, men det finns även utländskt intresse. Fokus på mässan är att kunna studera hur man använder olika lantbruksmaskiner ute i fält och samtidigt kunna diskutera modern odlings-teknik och ekonomi. Självklart skall man också kunna äta gott och träffa roliga och duktiga utställare och branschkollegor.

Enkelt, lärorikt, kontaktskapande och utan krusiduller är ambitionen med Slätte Ekodag!

För mer information

Emil Olsson, VD Ekoväx 070 – 914 44 66

Therese Andersson, Mässkoordinator Slätte Ekodag 0506 – 321 00

Slätte gård

545 91 Töreboda

Fakta om Slätte gård

Odlingsarealen med tillhörande gårdar och arrenden:

1.100 hektar.

Egenägda arealen:

1.400 hektar (450 hektar skog).

Gården ägs av Emil Olsson och drivs tillsammans med 8-12 anställda beroende på säsong.

Vi vill förena hög lönsamhet med den omtanke om jorden som ekoodling innebär

Företagsidén är att odla i stor skala till låga kostnader samt att addera sidonärningar till kärn-verksamheten. Ett starkt kännetecken för verksamheten är att den oavbrutet ska befinna sig i ett expansivt skede. Både ägare och medarbetare på Slätte gård ser utveckling och förändring som både en livsstil och ett ständigt pågående vardagsarbete.

"Det är i kombinationen av engagerade medarbetare, stora arealer, effektiv gödsling och en eko-odlingsanpassad och väl utnyttjad maskinpark som vi skapar lönsamheten" Emil Olsson, entreprenör och jordbrukare.

På gårdarna bedrivs enbart ekologiskt spannmålsodling. Omställningen till ekoodling gjordes 2005. Det var då ett företagsekonomiskt beslut som växte fram genom MTR, (Mid Term Review, ett EU-beslut som riktar jordbruksstöden till "grön odling"). Ett beslut som nu också växt till ett sätt att leva.

En ständigt ökande och förbättrad odlingsareal

Storskaligheten är vår affärsidé. Vi adderar då möjligheten ges nya arealer. Vårt mål är i första hand genom köp knyta ihop befintliga arealer till större sammanhängande odlingar. Vi underhåller också kontinuerligt vår odlingmark genom att täckdika stora arealer varje år.

Framåt varje dag

Framtidsvisionen för Slätte Gård är att kunna utöka arealen. Förfina maskinpark, odlingsmetoder och rutiner samt hitta nya intressanta grödor och marknader för lönsam ekoodling. Fortsätta att dränera markerna samt genom effektiv ekogödsling optimera näringsvärdena för ökad avkastning. Allt för att så säkert det går och med all respekt för vädrets makter och nycker – varje år och över tiden kunna maximera skördarna med högsta kvalitet.

Gårdscentrum

Storkila gård är gårdscentrummet för Slätte gårds verksamhet – navet och basen i odlingsverksamheten och produktionsenhet för Ekoväx ekogödsel. Storkila är nu efter flera års tillbyggnader en effektiv produktionsenhet och anläggningen byggs ut efterhand som behoven förändras.

Från att ha tillgodosett kraven på ekonomibygnader för en mindre areal är nu Storkila anpassad för att kunna hantera Slätte gård stora odlingsarealer och Ekoväx ökade produktion av ekogödsel.

Vi hanterar förutom det egna spannmålet även alla leveranser för Ekoväx gödsel, ca 600 lastbilar per år lastar på Storkila.

Spannmålstork, två enkla satstorkar på 37 m³ över 2000 m³ i konfickor med luftning

En frötork på 1100 m³

En frötork på 2700 m³, det är en gjuten platta mellan hallarna

Två hallar med betongväggar och nocktransportörer

Faust panna för uppvärmning och torkning (energived och stubbar används i huvudsak för eldning)

Certifierad renseri-anläggning med stor kapacitet

5000 m² med nya hallar för spannmålslagring, gödselproduktion maskinförvaring och verkstad

Kontor

Personalutrymmen

Konferensutrymme

Storkila gård är familjen Olsson släktgård sedan fem generationer tillbaka. Storkila gård är helägd av Emil Olsson, Slätte gård.

Slätte gård – historien

Slätte Gård är en mycket välarronderad egendom i nordöstra delen av Västergötland. Åkermarken bildar en egen liten slättbygd omgiven av skogsmark. Produktionen har varit inriktad på spannmålsodling genom århundradena. Egendomen har dessutom del i två mindre sjöar. Slätte Gård är det största godset i Fredsbergs socken och bildades under 1700-talet genom en sammanläggning av flera mindre gårdar. I skrifter finns Slätte herrgård i Fredsbergs socken, Vadsbo härad omnämnd redan 1566.

I mantalslängden från 1765 finns åtta hemmansägare i Slätte, samt ytterligare tre i gårdarna Skogsbolet och Kärret, vilkas marker idag ligger under Slätte.

Gården växer

Markerna ligger längs Slättebäck eller "Slätterbäck" som var benämning på bäcken genom slätterängarna. Under andra halvan av 1700-talet läggs gårdarna samman till Slätte och ägs av kapten Gyllehöök, 1776 står lagman von Engeström som ägare, två år senare baron Köhler och 1795 övergår Slätte till ryttmästare Riben. År 1801 sålde Riben godset till ryttmästare Anrep. Den nuvarande huvudbyggnaden byggdes någon gång under de första åren på 1800-talet. Om det gjordes av Riben eller Anrep är oklart dock har Anrep 1805 omtalat sin byggnad som "ovanligt kostbar". Då ska Slätte redan ha fått en ståtlig huvudbyggnad i två våningar, vilket får ses som ovanligt för tidpunkten.

Många ägarskiften under åren

Under 1800-talet avlöser ägarna varandra och bland dem kan nämnas namn som Wetterstrand, Hasselström, Westfeldt, österrikaren Leeb, Flits, dansken Berendsen, m. fl. Även under det tidiga 1900-talet har ägarna skiftat tämligen ofta. Dir. Eric Hallström blev ägare 1935 och från 1939 ägs gården av storgodsägaren Anders Bergengren och därefter av godsägare Georg Bergengren som innehar den till 1957 då Sixten, Lars och Karl Håkansson förvärvar egendomen.

Lars Håkansson har varit ensam ägare och brukare sedan 1960-talet och har därmed sannolikt det längsta innehavet i ägarlängden. Slätte lär under 1800-talet och även under 1900-talet utmärkt sig för en hög kultur inom lantbruket och dess präktiga trädgård, detta de många ägo-bytena till trots.

2006 köper Emil Olsson Slätte gård av Lars Håkanssons dödsbo – historien fortsätter.